

cl. 233. 31.

Za
921

ELOGIVM
VIRI

PLVRIMVM REVERENDI AMPLISSIMI

DOCTISSIMI

M. IOANNIS FRIDERICI
ASTERI

PASTORIS DVM IN VIVIS ESSET APVD MOCKRITZENSES
LONGE MERITISSIMI

NOMINE

ECCLESIAE DOEBELENSIS

CVIVS

BIBLIOTHECAM

TESTAMENTI MVNIFICENTIA AVXIT ATQVE ORNAVIT

PIAE GRATAEQVE MEMORIAE CAVSSA

PVBLCICE PROPOSITVM

A

M. GOTTLOB SIEGISMVND DONNERO

PAST. DOEB.

DRESDAE

LITTERIS HENR. GVIL. HARPETERI.

ELOGIUM

VISI

FRIDERICI AUGUSTI REGIS ELECTORIS

PROFESSORIS

M. JOHANNIS FRIDERICI

ASTRUCI

RECTORIS UNIVERSITATIS

FRIDERICI AUGUSTI

IN OBITU

FRIDERICI AUGUSTI

PROFESSORIS

M. JOHANNIS FRIDERICI

ASTRUCI

FRIDERICI

FRIDERICI AUGUSTI

VIRIS

PLVRIMVM REVERENDIS AMPLISSIMIS
DOCTISSIMIS

IO. ERNESTO AVGVSTO BECKIO

PAST. MOCKRITZENSI

M. IO. SIGISMVND0 GRAVNIO

PAST. TECHNITZENSI

IO. GODOFREDO IHLIO

PAST. RITTMITZENSI

M. CHRIST. THEOPH. KOEPPINGIO

PAST. KIEBITZENSI

M. IO. ANDREAE KOEPPINGIO

PAST. ZSCHAITZENSI

IO. SAM. THEOPHILO KOENIGIO

PAST. MOCHAVIENSI

SAMVELI HENR. GLASEWALDO

PAST. SIMSELWITZENSI

M. DANIELI FRIEDLIEB IVNGIO

PAST. ZIGRENSI

FAVTOBIBVS AMICIS FRATRIBVS IN CHRISTO

AESTVMATISSIMIS CARISSIMIS

HOC ELOGIVM
BEATI VENERABILIS
A S T E R I

DICAT
SIMVLQVE

BIBLIOTHECAM ECCLESIAE DOEBELEN SIS

SINGVLARI LIBERALITATE

E I V S

EGREGIE AVCTAM ATQVE ORNATAM
ET VSVI OMNIVM ET SIBI INPRIMIS

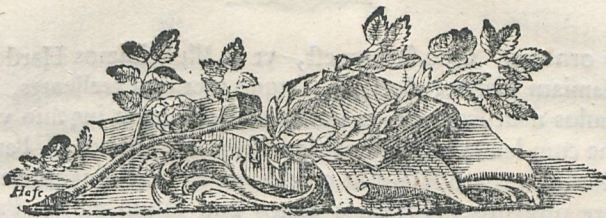
SVISQVE OMNIS Aevi SVCCESORIBVS

DESTINATAM PARATAMQVE

AVNTIAT

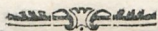
AVTOR.

Annus

 Annus est, Viri Plurimum Reuerendi, Amplissimi, Doctissimi, Fautores, Amici, Fratres in Christo Aestumatissimi, Carissimi, cum M. IOANNES FRIDERICVS ASTER, Mockritii Pastor meritissimus, natus Doebelae 1714 d. 21 Febr. aetatis anno 67. et 25 Decembris 1780 decessit. Doluerunt et adhuc lugent mortem et vniuersus Mockritzensium coetus, et frater ac soror cum filiis optimis, nec non amici atque familiaritate coniuncti. Ac quibus lacrimis, quibusque complorationibus non dignum praedicemus Virum humanissimum, eruditissimum, virtutisque laude clarissimum.

Multis a natura ingenii virtutibus praeditus cum in schola patria, tum in Prouinciali Portensi ita humanitatis studiis excoluit animum, vt ad altiores Theologiae disciplinas magna cum spe in Academiam Wittebergensem pergeret. Stadiis academicis post quatuor annos emensis, mortuo interim patre panni textore, domum rediit non solum omni litterarum genere excultus et locupletatus, sed etiam politissimis, placidissimisque moribus

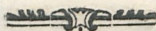
ribus ornatus. Quo factum est, vt et Illustrissimos Hardenbergios iamiam pietate, doctrina, atque meritis excellentes, 1739 discipulos nancisceretur, et quidquid doctrina et ingenio valeret summa cum laude nobilissimae iuuentuti impertiretur. Patri discipulorum generosissimo et eruditione et vitae integritate summo opere probatus, post duos annos non solum munitus Pastoris apud Mockritzenses ei mandatum, sed et postea a filiis variis iisque maximis ad mortem vsque benevolentiae documentis coonestatus est.

In demandato hoc munere, quo per quadraginta fere annos functus est, non mercenarium, qui commodis suis inseruendo res neglectim et oscitanter tractaret, sed in omnibus sedulum se praebuit et impigrum, fidumque Dei ministrum. Qui enim accuratius omnes officii partes perspectas habuerit, et rei dignitatem grauitatemque altius animo impresserit, haud facile eo quenquam inueniamus. Nemini ergo mirum videri debet, si audierit, eum non nisi verbis singulis, quae dicturus erat, conscriptis, suggestum ascendisse. Etenim cum Auditores haberet ruricolos, qui plerumque ea ingenii imbecillitate laborant, vt, nisi clare atque perspicue omnia prolata sint, nihil recte intelligant; ea, qua diximus, ratione et eorum infirmitati succurrere et sibi cauere studuit, ne inter dicendum, quod intelligentiae obesser, quidquam excideret. Diligentia atque sedulitas summis laudibus digna! Neque tamen propterea, quod ad vulgarem sensum Christianorum orationem maxima opera accommodare consueuerat, ieiune ac frigide religionis praecepta trahebat. Omnes cuiusque argumenti partes ea arte disposuit atque colligauit, vt et singulae et vniuersae aptissime consentirent. Cum hoc pulcherrimo rerum ordine orationem plenam numerosam-

rosamque coniungebat, et cum viuidioris esset ingenii, quod varias rerum imagines facile conciperet, variaque ad illustrandum exempla in promptu haberet, veritatem non semper nudam produxit, aut virtutem leuiter adumbravit; sed vbi ad cognitionem pietatemque promouendam facere aliquid posse videretur, vtramque forma pulchiori indutam ostendit atque ita depinxit, vt statim omnium animos occuparet.

Quam sacrae eius orationes a doctrina commendationem habebant, eam salutis auditorum quaerendae indefessum studium mirifice auxit. Non enim in admirationem sui rapere, aut aures titillare volebat, animo intacto, sed vt consequendae felicitatis per Christum nobis partae viam suis tanquam pater filiis monstraret, id maxime spectare solebat. Hanc enim ministri ecclesiae vnam esse debere curam persuasus atque certus, non in quaestiones disputationesque subtiles, et quae nec doctrinae, nec pietati apud audientes prodesse, inquisiuit. Posthabitis alienis omnibus, suos recta ad Christum deducebat via. Solam itaque in eius redemptione, solamque in gratuita, eaque summa Dei Optimi misericordia spem salutis ponendam inculcavit; atque hanc fidem in Christum vt singulis concionibus excitaret aleretque, omnes ingenii neruos intendit. Quo vero fundamento, adiutrice Spiritus sancti gratia, in hominum animis posito, facile quam sequendam proponeret virtus ei superstructa fuit. Ingens post mortem inter libros repertus concessusque heredibus eiusmodi concionum numerus manifeste rem comprobant.

Nec minori curae ei, qui tam sollicitus esset in argumentis diligentissime accuratissimeque deligendis atque tractandis,
exter-

externum corporis habitum fuisse scimus. Etenim qui probe cognitum habebat, verbi diuini efficaciam ab his rebus non pendere, is nec inscius erat, quantum pietatis sensus adiuuaretur, vbi ministri ecclesiae siue in sacro vmbone, siue in altari, siue denique in sella confessionaria constituti vultus atque gestus omnis ad rei dignitatem decore compositus esset. Huius igitur venerationis Deo inter sacra peragenda debitae nunquam immemor mirum quantum pietatis sensu auditores affectit.

Tantum autem abfuit, vt muneris sui partes cultus diuini publici ministerio expletas existimaret, vt potius consiliis studiisque priuatis summam illius quoque rationem haberet. Atque id eo magis ipsi laudi tribuendum, quo peius est, cum stola atque sacerdotalibus insignibus curam sacrorum abiicere, et ad humana solum recurrere. Res agraria, vnde plurimis saepe, quae vitae necessitas exigit, quaerenda, multum hic interdum impedimenti affert, sed Patroni Illustrissimi opera et beneficentia Beatus ASTER solutus omni sarcina illa, iniuncta villico, liberime studiis atque muneri vacare potuit.

Omnium vero maxima ministris ecclesiae bonae paruulorum educationis cura esse debet. Incumbit ea quidem parentibus, qui vsu vitae quotidiano ad optimos mores virtutemque et praeceptis et suis exemplis liberos instituere possunt; sed quod magis negligatur, et in quo grauius peccetur, rerum humanarum nihil fere reperitur, licet in his bene educandis non singularum modo, sed omnium salus vertatur. Quid igitur ASTERO de felicitate cuiusque tam sollicito carius antiquiusque esse potuit, quid praeclarius, munerisue rationi conuenientius agere, quam vt ipse doctrinae diuinae paruulorum animis instillandae

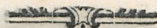
dae

dae operam nauaret? Non schola tantum visitanda et ludimagistri institutionibus consulendo acquieuit, sed domi quoque manum ad opus ipse admouit. Accersuit ad se paruulos: imbecillitatem ingeniorum lenissime tulit: non tam memoriam coluit, quam intellectum: neque tam scholae, quam vitae discendum instituit. O Virum praeclarum, nullos labores fugientem, de amplificando regno Domini Nostri Iesu Christi optime meritum! Testimonio institutiones esse possunt catecheticae, quas magna diligentia elaboratas suo ipsius sumtu imprimendas curauit. Libellus omnium suorum manibus tritus et in sinu quasi gestatus mox translatus ad vicinos legentibus saluberrimus fuit.

Totus igitur in eo, quod vel ad promouendam cuiusque salutem et felicitatem, vel ad minuendam miseriam pertineret, expertes doctrinae diuinae erudire, errantes in viam reducere, afflictos consolari, aegris ac sollicitis saluberrima remedia proponere nunquam intermisit. Subuenit vltro egenis: subleuauit fortuna oppressos: quos posset voti compotes omnes fecit. Quae hic opera, cautione atque prudentia opus, ea sapientissime vsus est. Etenim res optima perditur et honestissimis, fortissimisque saepe consiliis excidimus, si temere et intempestiue omnia fiunt. Sed Noster, quoad licuit, domos opportune circumeundo in circulos loquentium sese inferens sermones temporari, loco atque personis aptos miscere consueuerat, quibus plusquam innumeris concionibus saepe effici potest. Hunc in finem, vbi epulis interesset nuptialibus aut baptismalibus, omnem etiam a rebus vulgaribus vel datam, vel oblatam colloquendi occasionem conuertit. Pastoris dicta monitaque eo altius, constantiusque animis inhaerebant, quo magis ea ex animo beneuolo perfecta intelligerent, et cum doctrina vitae sanctimoniam coniunctam viderent.

b

In

In aedes suas reuersus tempus a praescriptis muneris occupationibus vacuum non otio inerti, sed oraculis sacris semper penitius indagandis inuestigandisque dedit. Id quod eo liberius ipsi licuit, quo minus auribus quidquam obstreperet, aut animum domesticae curae turbarent. In matrimonium quidem duxit die 29 Octobris 1743 ANNAM FRIDERICAM, ZIMMERMANNI Scribae quondam ciuitatis Doebelensis Clarissimi filiam natu minorem virginem, sed liberos ex illa non genuit. Hinc ante sex annos viduus factus in primis quietam et solitariam vitam agere coepit. Summae tamen voluptati in solitudine degenti erat, a vicinis conueniri, et cum litterarum amanti- bus sermones de litteris instituere. Qui eum igitur vel honoris, vel amicitiae causa adiiissent, semper ea sunt excepti benignitate, ut Viri Venerabilis comitatem suauitatemque non satis laudare possent. Itaque nomen eius ita celebratum est, ut boni omnes et eruditi amicitiam atque familiaritatem eius peterent. Qua igitur reuerentia et animi integritate in Deum, eo quoque amore, et amicitia in homines erat: carus Dioeceseos Ephoro, dilectus multitudini, amicissimus suis atque amicis.

Multo minus autem, quae alienis patebat domus et pectus, consanguinitatis vinculo coniunctis reclusum erat. Quidquid in eum ab his olim beneficiorum collatum, id semper grata mente recordatus, quantum posset, remunerari studuit. Multis officiis amorem integerrimum significauit: rebus dubiis consilio adfuit: consolationibus animos erexit. Sic fratrem non modo propinquum, horae enim spatio pagus ab vrbe distat, sed optimum habuere sanguine coniuncti; ac quidquid laudis et gloriae talis, tantusque meruit, id quasi iure suo semper sibi etiam vindicare potuerunt atque nunc possunt. Ne tamen quae huc pertineant, lon-

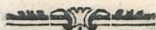
longius repetere videar, iam ea, quibus testamento annos aliquot ante mortem facto amorem declarauit, commemorabo.

Vir omnibus vitae suae rebus sapienter et praeclare institutis, facultates suas ita distribuit, vt heredibus in vniuersum fratre ac sorore scriptis, M. Rudolphi Pastoris Röhrsdorfensis ex vxore Carolina in domo Beati educata, filia certam pecuniae summam et praeter vtenilia quaedam pretiosiora omnem librorum naturae, philosophiae, historiae, moribus et liberalibus disciplinis inseruientium apparatus ea quidem conditione acciperet, vt auctoris lege venderentur; reliquos argumenti theologici libros Bibliothecae Doebelenfi legauit.

Atque hoc illud est, Viri Plurimum Reuerendi, Amplissimi, Doctissimi, Fautores, Amici, Fratres in Christo Aestimatissimi, Carissimi, cuius enarrandi causa haec praefatus sum. Librorum, qui hoc modo in Ecclesiae Doebelenfis potestatem venerunt, non exiguus numerus est. Sunt circiter voluminum, pro varietate formarum, duo millia, totidem fere thaleris comparata. Magna prorsus hereditas et multis suffectura ingeniis! Reperiuntur, inquit Petrarcha, qui hac parte supellectilis exornent thalamos, neque aliter his vtantur, quam Corinthiis vasis, aut tabulis pictis ac statuis, sed quis Nostrum voluptati atque iactantiae, nec disciplinae et animo exornando libros quaesisse dicat? Nullus fere est, in quo non vestigia doctrinae legentis deprehendantur; nulla enim sanctiorum litterarum disciplina fuit, in qua non optime versatus esset. Si igitur Beatum pro mediocri ex munere reditu tantam pecuniae summam emendis libris impendisse miramur, summam eius frugalitatem et in omni victu temperantiam suspiciamus. Gratulantur sibi Doebelenfes de

b 2

Viro

Viro litterarum amantissimo, tam erudito atque in patriam praeclarissime merito. Ab anno 1525, quo Bibliotheca nostra a Summe Venerabili MARTINO CORBENERIO, Concionatore Aulico Dresdenſi, ſi vel maxime non fundata, inſtaurata tamen atque ornata eſt, tam luculentum amoris patriae teſtimonium, tanta in Eccleſiam munificentia non exitit. Modicum eſt, quod Bibliothecae augendae ex lege aſſignatum eſt; itaque ASTRVM ſeculorum fere redditus expleuiſſe dicamus. Aduerſentur ditandis Eccleſiis legata mortua et in detrimentum reipublicae facta nuncupantes! Damnent peſtiferum Romanorum Monasteriis opum inferendarum ſtudium! Iuſto quidem odio dolosos heredipetas proſequimur, et longe faceſſant, qui Eccleſiarum diuitias nihil inde in egenorum aut publicum uſum erogaturi praeter modum cumulare ſtudent; ſed quid quotidie fieri uideamus, quando ad templa reparanda, reſque ſacras inſtituendas pecunia opus eſt? Nonne ſaepe rixae et contentiones oriuntur, ubi extra ordinem pecuniae ad ſacra conferendae? Nonne ſaepe, etiamſi oſtiatim a populo ſtipem emendicemus, hominum paupertas oneri ſuſtinendo impar eſt? Sed concedamus, eccleſiaſticas opes interea clauſtris ſine uſu ſepultas iacere, at tamen non eadem, quae nummorum et librorum conditio eſt. Perdendae fortis ac uſurae metu non recluſi armariis lateſcunt, aut muros veſtiunt vermibus exeſi; voluptati ſunt legentibus, interrogati reſpondent, ubi conſilio opus, conſulunt, ſolatio conſolantur; docent, admonent, erigunt animos, antiquitatis mores et reſ geſtas explicant, litteras ſacras interpretantur et rerum diuinarum cognitioni pietatique apud auditores promouendae quotidie materiam praebent; uirtuti, doctrinae et praeclare factis praemia eaque aeterna proponunt, ad omnia officiorum genera inſtruunt, gloriam Dei regnumque filii ſui Ieſu Chri-

Christi amplificant, felices atque beatos reddunt. Quis efficacissima doctrinae et salutis humanae atque diuinae instrumenta mortua dicat? Quibus laudibus non in perpetuum nomen ASTERI splendet, quod tam egregium librorum apparatus publicis vñibus largitus sit? Ad quam sapientiam, pietatemque non posteros ferissimos instruet, quod aucta atque ornata Ecclesiae nostrae Bibliotheca perennem quasi doctrinae fontem aperuerit? Quos enim cuiusque theologiae disciplinae praestantissimos quaeuis aetas protulit interpretes, eos diligenter collegit, atque hanc curam, qui vel instituendae, vel ornandae bibliothecae ecclesiasticae intentus est, quisque adhibere debet. Nam plurimi ministrorum verbi diuini praeter necessaria atque facile obuia studiorum adminicula ob exiguitatem rei familiaris libris pretiosioribus, grandiorisque molis saepissime carentes colendis studiis metam positam, frenoque ingenia cohibita aegre atque acerbe ferunt. Et quomodo ipsi egentes libros aliis suppeditemus? Quam bene igitur consultum nobis foret, si in singulis praesertim vrbiū ac maiorum ecclesiarum templis vel ex ipso aerario, vel aliis redditibus certis bibliothecae ad communem vñm institutae paterent! Non minoris forent vtilitatis, recte institutae, quam si vbique scholarum bibliothecae reperirentur.

Quae in hoc genere maximis florentissimisque saepe ecclesiis denegata est fors, ea nobis iam olim contigit, nunc vero Venerabilis ASTERI beneficio multo auctior facta euenit; neque Doebelensibus tantum, sed cum in bonorum omnium vñm, tum in Vestrum praecipue, Fautores et Amici, librorum thesaurus cessit. Verba testamenti vernacula haec sunt: „*Ich ver-*
„mache meine Bibliothek, welche nach dem darüber vorhandenen
„und in meinem Schreibepulte befindlichen Catalogo aus zweien Thei-

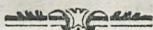

„len bestehet, eines Theils der Kirche zu Döbeln, nämlich den ersten
 „Theil derselben, der die theologischen Bücher in sich begreift, zur
 „Vermehrung der dorten in meiner Vaterstadt schon vorhandenen Kir-
 „chenbibliothek und will, daß der Gebrauch dieser theologischen Bi-
 „bliothek nicht nur den sämtlichen Herren Geistlichen zu Döbeln,
 „sondern auch den benachbarten Predigern auf dem Lande, zu Mo-
 „ckritz, Technitz, Rittnitz, Kiebitz, Zschaitz, Mochau, Simsel-
 „witz und Ziegra frey stehen und deswegen nach meinem Tode, auf
 „Kosten der Kirche zu Döbeln, dahin transportirt werden solle.

„Der Herr Pastor in Döbeln, dem die Inspection über die dasige
 „Kirchenbibliothek zustehet, wird so wohl thun und nach meinem To-
 „de wegen dieses Kirchen-Vermächtnisses an das Hochlöbliche Ober-
 „Consistorium Bericht erstatten, damit dieses hohe Collegium ferner-
 „weit Sorge tragen helfe, daß diese auf das gemeine Beste abzielende
 „milde Stiftung so lange, als möglich erhalten werden möge.“

Vbi post mortem testamentum, heredibus, hoc confilio ad diem 25 Ian. 1781. conuocatis, apertum, et quid praescriptum in eo cognitum fuit, res statim ad Proto-Synedrium Dresdensē relata est, a quo deinde legatum et confirmatum et vt legibus, quas in se contineret, omni ex parte satisfieret, religiosissime sancitum est. Sub moderamine igitur et tutela eorum, qui sacra omnia quam sapientissime prouida sua cura amplectuntur, Bibliotheca nostra, in templo erecta atque asseruata, ab hominum temporumque iniuria semper integra et intacta remanebit.

Ita quidem amicum perdidistis, *Amici*, sed non amicitiae documentum. In alium locum translatus est librorum apparatus, sed facultas eo vtendi nullo modo imminuta, et cuique li-
 bera

bera. Patuerunt antea fores aedium, iam patet aedes. Habuistis in commodandis libris iisque porrigendis ASTERVM humanissimum, atque me semper promptum et paratum habebitis; neque Vos me solum, sed Vestri meos etiam omnis aevi successores. Adeste igitur frequentes, et omnes, quandocunque volueritis, officii meis libere utimini!

Deus vero vitae bene actae, benefactorumque non immemor iam aeterna felicitate fruentis ASTERI animum gaudiis suavissimis perfundat, nosque ex eius beneficentia semper eam utilitatem capere sinat, ut summi numinis gloria magis magisque celebretur et hominum salus in dies promoueatur. Scripsi Doebelae d. 28 Decembris 1731.

Za
921

OGIVM
VIRI

REVERENDI AMPLISSIMI
DOCTISSIMI

NIS FRIDERICI
STERI

VIS ESSET APVD MOCKRITZENSES
NGE MERITISSIMI

NOMINE

DOEBELENSIS

CVIVS

OTHECAM

CENTIA AVXIT ATQVE ORNAVIT

QVE MEMORIAE CAVSSA

ICE PROPOSITVM

A

IEGISMVND DONNERO

PAST. DOEB.

RES DAE

ENR. GVIL. HARPETERI.

BIBLIOTHECA
MUKAVIANA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(BAULE)

B.I.G.

Farbkarte #13

